

Regie bij de burger

Binnen de regio Gooi en Vechtstreek werken acht gemeenten samen in het sociaal domein. Ze zijn het vrijwel altijd eens waaróm ze iets doen. De vraag is steeds: hoe doen we het zo dat het ook echt iets oplevert voor onze inwoners?

**Gooi en Vechtstreek:
‘Laat burgers ons
maar eens vertellen
hoe het moet!’**

- Wat levert regionale samenwerking op voor de burger?
- Welke spelregels versoepelen de samenwerking?
- Hoe vertaal je je principes naar de praktijk?

Alle bestuurders en beleidsmedewerkers in dit artikel zeggen het: we zijn er in de regio Gooi en Vechtstreek in geslaagd om in het sociaal domein een gezamenlijke visie en uitgangspunten te formuleren. Dat klinkt een beetje naar obligate bestuurderstaal, maar het enthousiasme om tafel is te aanstekelijk om eraan twifelen dat het in deze regio ook echt zo ervaren wordt. ‘We hebben bijna nooit discussies over het waaróm van wat ons te doen staat. De gesprekken gaan vooral over hoe we dingen doen en wat het effect moet zijn’, stelt de een. Een ander voegt daaraan toe: ‘Het beleid is regionaal afgestemd, maar de uitvoering is lokaal. De politieke invloed van de lokale raadsleden is daarmee maximaal.’

het noemt. ‘Vaak zie je een cafetariamodel, waar je wettelijke taken samen doet en dan per gemeente kiest: dit of dat stukje doe ik erbij. Hier hebben we met zijn allen uitgesproken: dit gaan we samen doen. Daar staan we voor en vervolgens gaan we kijken hoe we het voor ons allemaal optimaal én effectief kunnen organiseren.’ Een duidelijke gedeelde ambitie dus, met als inzet echte impact voor de burger.

Het helpt natuurlijk dat de verschillende thema’s waarop in Nederland regio’s gevormd worden (jeugdzorg, veiligheid, onderwijs, et cetera) binnen Gooi en Vechtstreek netjes geografisch op elkaar liggen. De regio heeft daarom zelf alles in huis om goed te kunnen samenwerken. En daar maken ze dus niet alleen gebruik van, ze gaan ook voor duidelijke, gezamenlijke keuzes. Om daar invulling aan te geven zijn er spelregels. Zo worden voorstellen altijd afgestemd met de organisaties die voor de uitvoering tekenen. En met de gemeentelijke consulenten die met inwoners in gesprek gaan. Er is een ‘hori-

Gedeelde ambitie voor echte impact

Een belangrijk kenmerk van de samenwerking is dat het ‘all-inclusive’ is, zoals programmacoördinator Jordy van Slooten

Deelnemers aan het gesprek

Janny Bakker
locoburgemeester en wethouder
Huizen en voorzitter stuurgroep 18+

Marianne Verhage
wethouder Huizen en interim
voorzitter stuurgroep 18-

Eric van der Want
wethouder Hilversum en voorzitter
portefeuillehoudersoverleg
sociaal domein

Jeroen Bigot
hoofd maatschappelijke zaken
Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren

Igor Meuwese
algemeen directeur regio
Gooi en Vechtstreek

Saloua Chaara
programmamanager sociaal domein

Rik Post
programmacoördinator jeugd

Jordy van Slooten
programmacoördinator sociaal domein

Marco van der Spek-Stikkelorum
inkoopstrategie

zontale overlegstructuur': met inwoners, aanbieders, consultants, beleid en inkoop. De ontmoeting tussen al deze betrokkenen wordt actief georganiseerd en er is principeel voor gekozen de positie van de burger centraal te stellen. 'Daar ligt de regie en wij nemen die niet over', zoals wethouder Janny Bakker het uitdrukt. 'Alles begint bij de inwoner en eindigt ook weer bij hem of haar.'

Dat horizontale overleg leidt regelmatig tot nieuwe inzichten, voegt ze toe. 'In een gesprek met consultants vroegen we: wat vinden jullie de belangrijkste kernwaarden? Eigen kracht, zeiden ze. Ik heb daarbij een liberaal beeld: als je eigen kracht hebt dan hoeft de overheid niks te doen. Maar zij bedoelden iets heel anders: de consultants willen zoeken waar bij mensen de kracht zit, zodat zij die naar boven kunnen halen en kunnen aanvullen als dat nodig is.' Dat betekent dat je rond die eigen kracht dus juist wél iets moet doen als overheid, wil Bakker maar zeggen.

Integraal betekent aandacht voor de context

Een van de hoofdthema's in het sociaal domein – integraal werken – is voor Gooi en Vechtstreek belangrijk als richtsnoer voor het beleid. Dus niet alleen kijken naar problemen en behoeften van jongeren, bijvoorbeeld, maar ook hoe hun ouders in hun vel zitten. Integraal werken betekent: goed kijken hoe het gezin in het leven staat. Wat is de kracht en waar zitten zwakten? Door zo te kijken, komen naast de verantwoordelijkheden op het terrein van jeugdzorg ook andere relevante zaken in beeld waar de gemeente iets mee kan of moet. Denk aan participatie, werk en inkomen en bijvoorbeeld schuldenproblematiek.

De zogeheten HBEL-gemeenten (Huizen, Blaricum, Eemnes en Laren) gaan nog een stap verder: integraal werken betekent hier ook integraal organiseren, rekenen en financieren. Wethouder Marianne Verhage: 'Wij beschouwen het budget voor het sociaal domein als één geheel. Dus jeugd, Wmo en werk en inkomen zijn erin opgenomen. Dan wordt het vanzelf ook heel logisch dat je lokaal afdelingen gaat samenvoegen en expertise gaat bundelen. We merken steeds beter hoe goed het werkt om op dit soort

manieren de traditionele schotten weg te halen. Dat leidt bijvoorbeeld tot een gezamenlijke aanpak van bescherming en opvang, waarin we naar mijn idee echt voorop lopen.'

Praten en dingen regelen in één hand

In de concrete praktijk van de gemeentelijke consultants – de 'praktische doeners' – betaalt de integrale aanpak zich volgens de aanwezigen uit. Door de opzet van de integraal werkende teams (waarin dus het hele sociaal domein vertegenwoordigd is) hebben de gemeenten het gesprek én 'het regelen' in één hand gelegd. Als een wijkteam samen met een burger constateert dat er iets nodig is – een traplift of schuldhulpverlening bijvoorbeeld – hoeven ze niet terug naar de gemeente. Zoals iemand aan tafel het stelt: 'De professionals zijn ervoor opgeleid om goed naar mensen te luisteren, dus laat deze doeners het ook maar regelen.'

De regie zoveel mogelijk bij inwoners en de praktijk laten is een kwestie van het 'doorleven van waarden', aldus de betrokkenen. Dat is een continue activiteit die via ontmoeting en onderling gesprek steeds gevoed wordt. De oplossingen die de consultants samen met inwoners vinden, worden 'alleen maar beter' als je de mensen in de uitvoering het gesprek met elkaar laat aangaan over hun eigen ideeën, beelden, waarden en normen, en over de afwegingen die zij zelf maken. Wethouder Eric van der Want: 'We willen ook echt proberen om niet alleen met cijfers te verantwoorden, maar onze mensen veel meer het verhaal te laten vertellen. We hebben met de teams afgesproken: ga meer aan intervisie doen, doe casusbesprekingen, ga met elkaar meekijken en leer van elkaar.'

Van elkaar leren betekent tegelijkertijd veel van de burger leren. Ook dat hoort bij dat doorleven van waarden, vult Bakker aan. 'Ik was net aangetreden en er speelde van alles rond het taxivervoer. Burgers hadden daar veel klachten over. Toen moesten we opnieuw aanbesteden. Daar zat een stuurgroep op en er zou daarnaast een klankbordgroep komen met patiënten erin. Ik zei: dat gaan we omdraaien. Laat die mensen ons nou maar eens vertellen hoe het moet! Er waren ambtenaren die zeiden: willen we

dat echt? Gaat dat wel werken? Er was behoorlijk wat weerstand, maar ik heb toch volgehouden. Dus de patiënten kwamen niet in een klankbordgroep maar gewoon in de stuurgroep. En toen bleken ze ineens heel redelijke ideeën te hebben. Zo is het hele aanbestedingsdocument van onderop ontstaan. Inmiddels is het aantal klachten over taxivervoer enorm afgenomen.'

Door netwerk minder afhankelijk van de gemeente

Hoewel de deelnemers aan het gesprek vinden dat er in Gooi en Vechtstreek inmiddels een kwalitatief sterke organisatie staat, is er volgens hen nog veel werk te verzetten in het sociaal domein. Het zal erom gaan de netwerken rondom mensen verder te versterken, waardoor zij uiteindelijk minder afhankelijk worden van de gemeente. Dit vraagt om een gedeelde visie op welzijn, op nieuwe vormen van wonen en van werken. Het 'stelsel', zo is de overtuiging aan tafel, biedt meer ruimte dan vaak wordt gedacht. Maar dan moet je er wel in geloven, zeggen de deelnemers aan het gesprek. 'Trek samen op, wees nieuwsgierig, durf los te laten, zoek verbinding en houd elkaar vast. En laat de positie van de burger dus steeds de belangrijkste kernwaarde zijn. Die moet krijgen wat nodig is. Niet meer, niet minder.'

Rob van Renen

Regio Gooi en Vechtstreek

De Regio Gooi en Vechtstreek is een samenwerkingsverband tussen acht gemeenten met in totaal zo'n 250.000 inwoners: Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren. Binnen de regio wordt breed samengewerkt op meerdere terreinen, waaronder GGD, Jeugd en Gezin, en de inkoop van regionaal gecontracteerde aanbieders voor Wmo, jeugd en vervoer.

- Draai de rollen eens om en kies voor een centrale positie van de burger
- Neem integraal werken als richtsnoer en kijk dus ook naar de context
- Leg gesprek en uitvoering in één hand